

Life events: Bevallings en de komst van de baby, zwangerschap volgend kind, verhuizing, migratie, emigratie, scheiding, overlijden dierbaren, ziekte ouders, kinderen, dierbaren.

Ontwikkelingsaspecten						Interactie met omgeving			
Biologisch <-> Psychisch <-> Sociaal						Common Assesment Framework (CAF)			
Lichamelijke ontwikkeling	Motorische ontwikkeling	Cognitieve ontwikkeling	Seksuele ontwikkeling	Persoonlijke ontwikkeling	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Ontwikkelbehoefte	Opvoedcapaciteit	Impact op gezin	Omgeving
Slapen: 1 x overdag en 12 uur per nacht	Pincetgreep, toren bouwen, bladzijde omslaan	Brabbelen: ontwikkelen taalvaardigheid	Ontstaan interesse in zindelijkheid	Ontwikkeling eigen wil: zelf doen	Imitatie van gedrag	Stimuleren van communicatie	Stimuleren taalontwikkeling (voorlezen en praten)	Herziening taken, opvoeding en huishouden	Kinderopvang
Groei: 12 cm per jaar	Loslopen	Begrijpen opdrachten en boodschappen	Opmerkzaam ten opzichte van (andere) geslacht	Toenemend ik-besef	Interesse andere kinderen, parallel spelen	Structuur	Vasthouden aan eetritueel	Mee eten met gezin	Speelruimte en mogelijkheden binnen en buitenshuis (bij vriendjes gaan spelen)
Voeding: mee eten, drinken uit de beker		Leren: 3 nieuwe woorden per dag			Meehelpen	Vertrouwen en ruimte	Ruimte geven om te ontdekken	Flexibiliteit en creativiteit	Medeopvoeders
						Steun	Stimuleren van spel (alle ontwikkelingsgebieden)	Geduld en een ander tempo hanteren	Veilig en stimulerend speelgoed
						Veilige, stimulerende omgeving	Tandenpoetsen: twee keer per dag		
							Vertrouwen geven, gedrag op temperament kind afstemmen		
							Zorgdragen voor veilige omgeving		

Peuterfase 1 - 2 jaar

Life events: Bevallings en de komst van de baby, zwangerschap volgend kind, verhuizing, migratie, emigratie, scheiding, overlijden dierbaren, ziekte ouders, kinderen, dierbaren.

Ontwikkelingsaspecten						Interactie met omgeving				
Biologisch <-> Psychisch <-> Sociaal						Common Assesment Framework (CAF)				
Lichamelijke ontwikkeling	Motorische ontwikkeling	Cognitieve ontwikkeling	Seksuele ontwikkeling	Persoonlijke ontwikkeling	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Ontwikkelbehoeften	Opvoedcapaciteit	Impact op gezin	Omgeving	
Peuterfase 2 - 3 jaar	Groei: 10 cm per jaar	Tekenen (krassen), plakken	Drie-woord zinnen	Zindelijk worden	Nee fase (peuterpuberteit)	Op zichzelf gericht in contact	Zindelijk worden	Inspelen op de interesse van zindelijkheid	Opvoedonzekerheid	Peuterspeelzaal, voorschool
	Eten: zelfstandigheid neemt toe	Leren traplopen, rennen en springen	Begrijpt aanwijzingen en begripsontwikkeling (groot / klein)		Wisselend temperament	Kan zich nog niet in een ander verplaatsen	Oefenen van verschillende communicatie-uitingen	Tijd nemen om taalontwikkeling te stimuleren (vocabulary vergroten)	Ontstaan van conflictsituaties (peuterpuberteit)	Veilige en stimulerende omgeving (binnen, buiten en bij anderen)
		Leren aankleden			Driftbuien	Grenzen verkennen	Mogelijkheden om fijne motoriek te oefenen	Tandenpoetsen: twee keer per dag	Mediaopvoeding	Veilig en stimulerend speelgoed
							Structuur en consequent opvoedgedrag	Gedrag afstemmen op temperament	Overeenstemming opvoeding (op een lijn komen)	Medeopvoeders
								Grenzen stellen, vertrouwen en veiligheid bieden		
								Negeren negatief gedrag		
Peuterfase 3 - 4 jaar	Groei: 8 cm per jaar	Knippen, pen of potloodgreep	Spreekt in korte zinnen en vertelt verhaaltjes	Interesse in eigen lichaam en dat van anderen	Vragen stellen (waarom-vragen)	Ontwikkelen eigen identiteit (ik ten opzichte van de ander)	Ruimte en tijd om fijne motoriek te oefenen	Stimuleren zichzelf aan te kleden	Omgang met medeopvoeders	Toename contacten met volwassenen en kinderen buiten het gezin
	Slapen: alleen 's nachts	Hinkelen, huppelen en fietsen	Eenvoudige vragen beantwoorden en kleine 2-voudige opdrachten uitvoeren	Eigen lichaam ontdekken	Nieuwsgierig: geen gevaar zien	Bewustwording van gevoelens van anderen (helpen en troosen)	Ontdekken eigen lichaam	Aansluiten op de fysieke en seksuele ontwikkeling	Groeiend contact met leeftijdsgenootjes	Veilige en stimulerende omgeving (verkeersveiligheid)
	Eten: extra vitamine D	Kleren aantrekken, knopen losmaken			Grote fantasie: peuterangsten	Rekening houden met anderen (op beurt wachten)	Positieve en stimulerende aandacht	Positieve bekrachtiging van gedrag en initiatieven	Toezicht houden (beschermen)	Speeltuinen
							Benoemen van gevoelens	Verwoorden van gevoelens (bij kind en van ouder)		Veilig vervoer (openbaar vervoer, fiets, auto, wandelen)
							Zelfstandigheid	Duidelijk en consequent zijn, regels aanpassen en uitleggen		